

ת"פ 17446/07/18 - מדינת ישראל נגד סיף אגבריה

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"פ 17446-07-18 מדינת ישראל נ' אגבריה(עצור
בפיקוח)

בפני כבוד השופט עמי קובו
בעניין: מדינת ישראל

המאשימה

נגד

סיף אגבריה

הנאשם

ב"כ המאשימה: עו"ד איריס פיקר

ב"כ הנאשם: עו"ד רויטל סבג שקד

גזר דין

רקע

1. הנאשם הורשע בהתאם להודאתו בעובדות כתב האישום המתוקן בעבירת **הצתה בצוותא**, לפי סעיפים 448 רישא ו-29 לחוק העונשין, תשל"ז-1977.
2. על-פי המתואר בעובדות כתב האישום, עובר ליום 15.6.18 הנאשם חבר לאחרים, שזהותם אינה ידועה, לשם הצתת בית משפחה בכפר יונה (להלן: "הבית"). ביום **15.6.18 נפגש הנאשם עם שניים נוספים כשהם מצוידים בחמישה בקבוקי תבערה ומציתים. השלושה הגיעו לבית ברכבו של הנאשם בסמוך לשעה 9:00 בבוקר. עם הגעתם לבית, ירדו השלושה מהרכב, הבעירו את בקבוקי התבערה וזרקו אותם, כאשר הנאשם השליך שניים מתוך חמשת בקבוקי התבערה. מיד לאחר מכן נמלטו מהמקום. כתוצאה ממעשיהם, נגרמו סימני פיח על הקיר החיצוני של הבית בקומה העליונה, סימני פיח על רכב שחנה בחניית הבית, סימני פיח בחצר הבית ונזק וסימני פיח בדלת המרפסת בקומה הראשונה.**
3. הצדדים הגיעו להסדר דיוני, לפיו הנאשם הודה והורשע בכתב האישום המתוקן והופנה לקבלת תסקיר שירות המבחן. בין הצדדים לא הייתה הסכמה לעניין העונש.

תסקירי שירות המבחן

4. בעניינו של הנאשם הוגשו ארבעה תסקירי שירות המבחן. על פי התסקירים, הנאשם כבן 26, רווק, אינו עובד בשל פציעה בתאונה. הנאשם סיים 12 שנות לימוד והוא בעל תעודת בגרות חלקית. טרם הפציעה עבד בעסק של אביו. מגיל צעיר היה חשוף להתנהגות שולית בקרב שכונת מגוריו ומשפחתו.

הנאשם נעדר עבר פלילי. שירות המבחן התרשם במסגרת חקירת המעצר מהנאשם כבעל כישורים חברתיים, יכולת הסתגלות למסגרות ומנגד כבעל צורך בהשגת כסף קל אף באופן לא ישר. הנאשם טשטש אז את נסיבות מעצרו, גילה חוסר אותנטיות ומניפולטיביות, ועלתה התרשמות שבמצבי תסכול פועל באופן אימפולסיבי וכוחני. במסגרת פיקוח המעצר, הנאשם שולב בקבוצה טיפולית לעצורי בית בשירות המבחן, הגיע באופן סדיר למפגשים, נעזר בקבלת תמיכה סביב קשייו וביטא רצון להעמיק בבחינת בחירותיו הבעייתיות. ביחסו לעבירה, הנאשם תיאר תחילה כי חבר לחברה שולית נוכח חוסר המעש שבו היה בשל פציעתו והפסקת עבודתו, לשם השגת רווח כספי קל תמורת ביצוע העבירה. בהמשך החל לשתף בפתיחות ותיאר מעורבות פלילית במהלך שלוש השנים האחרונות כשעסק בגביית כספים עם קרוב משפחתו. באמצעות קשריו אלה הכיר את האחרים עמם ביצע את העבירה, שאותה ביצע לשם השגת רווח כספי, רצון בריגוש ולשם קידום מעמדו בעולם העברייני. כיום מתאר ניתוק קשריו השוליים, הבנת השלכות התנהגותו והסיכון בפגיעה בתושבי הבית. הנאשם הביע חרטה על מעשיו בעבירה. שירות המבחן התרשם שהנאשם מצוי בתהליך של קבלת אחריות למעשיו ובאופן הדרגתי מפתח מודעות לחלקיו העברייניים.

שירות המבחן התרשם מהנאשם כמי שבשנים האחרונות חבר לחברה שולית והיה נתון בתהליך התדרדרות. במסגרת הטיפול בו, מפתח בהדרגה הכרה בדפוסיו, מגמיש עמדותיו ומבסס אמון מול גורמי הטיפול. כגורמי סיכון להישנות ביצוע עבירות, מנה שירות המבחן את מאפייני העבירה הכוללים ביצוע בצוותא, שימוש בנשק, מעורבות באלימות מתוך השתייכות ומחויבות קבוצתית על רקע השתייכות לגורמים עברייניים, כמו כן צרכיו להשגת רווח קל לצד מידה נמוכה של הפעלת שיקול דעת והקשיים העולים במתן אמון לגורמי הטיפול. כגורמי סיכון לשיקום מנה שירות המבחן את העובדה שהנאשם נעדר עבר פלילי, ההכרה שמבטא בפגיעה הפוטנציאלית החמורה הגלומה במעשיו, ההערכה שהוא אינו מאופיין בקשיים בשליטה בכעסים ואינו בעל דפוסים אלימים מושרשים, ההתרשמות שההליך הפלילי מהווה עבורו גורם מרתיע, שיתוף הפעולה שמגלה בטיפול בשירות המבחן, יכולת לגילוי אמפתיה כלפי נפגעי העבירה, מוטיבציה שמגלה להעמיק בבחינת דפוסיו, וההתרשמות מקיומם של כוחות ויכולת לקבל סמכות. שירות המבחן העריך באותו מועד שהסיכון להישנות התנהגות אלימה הוא בינוני והחומרה הצפויה אם ינקוט פעם נוספת באלימות היא בינונית.

לאור שיתוף הפעולה שגילה הנאשם וההתרשמות שאינו מאופיין בדפוסים עברייניים ואלימים מושרשים, אלא היה נתון בהליך הדרדרות סביב קשרים עם גורמים עברייניים, כמו גם המוטיבציה שביטא להמשך הטיפול בו, המליץ שירות המבחן על שילובו בטיפול. **בחודש יולי 19' הנאשם שולב בקבוצה טיפולית לצעירים עוברי חוק. הנאשם הגיע למפגשים הקבוצתיים בהתמדה, לקח חלק פעיל ודומיננטי ושיתף בתכנים משמעותיים. הנאשם ביטא מוטיבציה גבוהה לעריכת שינוי, גילה תובנות לגבי הצורך בקבלת טיפול והצליח להיתרם מהשתתפותו בקבוצה הטיפולית. במהלך תקופת השתתפותו בקבוצה הנאשם התייחס לקשריו השוליים ולהתנהלותו השולית כמו גם לצרכיו הרגשיים שעמדו בבסיס התנהגותו העבריינית. הנאשם הוא משתתף משמעותי בקבוצה, מדגיש מחויבות לשינוי מגלה רצון להפסקת התנהלותו העבריינית ועמדות בוגרות ושקולות. עם זאת, הנאשם עדין מגלה עמדות התומכות בפתרונות אלימים במצבים מסוימים ולפניו עבודה טיפולית סביב רכישת כלים לשיפור השליטה העצמית ולפתרון קונפליקטים. כיום מבטא נכונות לפגוש את נפגע העבירה ולפצות אותו, וככל שיוטל צו מבחן תיבחן מידת בשלותו להליך ממוקד יותר סביב קבלת אחריות כלפי קורבן העבירה. בהערכת הסיכון המחודשת שנעשתה בעניינו של הנאשם נמצא כי הסיכון להישנות התנהגות אלימה פחת, רמת הסיכון כיום נמוכה, ואם תתבצע אלימות תוצאותיה צפויות להיות ברמה בינונית. כמו כן חל שיפור בהגמשת עמדותיו, פיתוח אמפתיה והבנת הפסול שבמעשיו.**

שירות המבחן המליץ לאורך כל תסקיריו על הטלת צו מבחן למשך שנה וחצי לצד ענישה של מאסר לריצוי בעבודות שירות.

טיעוני הצדדים

5. לטענת ב"כ המאשימה, עו"ד איריס פיקר, הערך המוגן שנפגע בעבירה הוא פגיעה בביטחון הציבור, הטלת פחד ומורא ופגיעה בזכות הקניין. הנזק הפוטנציאלי טמון בחשש מהתפשטות האש בבית ולעבר בתים נוספים. הנזק שנגרם מביצוע העבירה הוא סימני פיוח על הקיר החיצוני של הבית, על רכב ועוד נזקים המופיעים בעובדות כתב האישום המתוקן. הנסיבות הקשורות לביצוע העבירה הן שמדובר בעבירה שיש עמה תכנון מוקדם. מדובר במי שחבר לאחרים, פעל בקור רוח, תפקידו היה משמעותי, הוא זרק שניים מתוך חמישה בקבוקי תבערה. העבירה בוצעה בשעה 9:00 בבוקר, כשיש סיכון שאנשים יהיו בבית, וחשש לסכנת חיים. בסופו של דבר לא נגרם נזק משמעותי. מבחינת מודעות הנאשם לסכנה, בוודאי שאדם שחובר לאחרים והם מציתים בקבוקי תבערה, יש להם מודעות לנזק שעלול להיגרם. המאשימה עתרה למתחם עונש הנע בין שנה וחצי ל-3 שנות מאסר. המאשימה הסכימה לחריגה ממתחם העונש משיקולי שיקום ועתרה לעונש של שנת מאסר בפועל. מדובר בנאשם ללא עבר פלילי שעבר טיפול מאוד משמעותי. התסקיר האחרון מפרט שהנאשם הביע מוטיבציה גבוהה לשינוי, גילה תובנה לנזקקותו לטיפול, התמיד להגיע, ביסס אמון בחברי הקבוצה הטיפולית והוא מודע לחלקים הרגשיים שעמדו בבסיס התנהגותו העבריינית. שירות המבחן אמנם עותר להשית על הנאשם מאסר לריצוי בעבודות שירות, אך המאשימה סבורה שלאור חומרת העבירה, לא ניתן להסתפק בעונש של עבודות שירות. בנוסף עתרה המאשימה להשית על הנאשם מאסר על תנאי ופיצוי לנפגעים.

6. לטענת ב"כ הנאשם, עו"ד רויטל סבג שקד, הנאשם הודה והורשע בכתב אישום שתוקן נוכח קשיים ראייתיים והוא הופנה לקבלת תסקיר שירות המבחן. הוגשו בעניינו של הנאשם ארבעה תסקירים שמהם עולה תמונה חיובית ביותר. התסקירים מתארים את הנאשם כמי שנפצע בתאונת דרכים, נעדר כל עבר פלילי, כשהתייחסותו לעבירה מתארת שבשל תאונת הדרכים שעבר, חבר לקבוצה בעלת מאפיינים שוליים, מבין את ההשלכות של התנהגותו והוא מביע חרטה וצער על מעשיו. שירות המבחן התרשם שהוא מצוי בתהליך של קבלת אחריות על מעשיו והדגיש שהוא עומד לדין לראשונה בחייו וכי ההליך הפלילי מהווה עבורו גורם מרתיע. הנאשם מגלה אמפתיה, מביע מוטיבציה לשינוי אורחות חייו ואינו בעל דפוסים עברייניים. שירות המבחן חזר על המלצתו בכל התסקירים. הנאשם נמצא בהליך טיפולי כשנה וחצי, החל בקבוצה לעצורי בית ועד לקבוצה הנוכחית. לאורך כל הדרך מציין שירות המבחן שמדובר במי שמתקף פעולה, פעיל ודומיננטי בכל הקבוצות שבהן השתתף וכדי שלא לגרום להידרדרות ולא לגדוע את הטיפול, אין מקום לשלוח את הנאשם אל מאחורי סורג ובריא. מבחינת הנסיבות הקשורות לביצוע העבירה, אין מדובר באדם שפעל בתחכום ובתכנון מוקדם, זהו אדם צעיר שנוכח פציעתו בתאונת דרכים ועל רקע חוסר מעש למשך תקופה ארוכה, אשר עבר ניתוחים קשים בשתי ידיו. מדובר באירוע חריג ובמעידה חד פעמית. יש לקחת בחשבון שלא נגרם נזק בנפש, ולמעט פיח בקירות החיצוניים של הבית ולרכב שעמד בסמוך, לא נגרם כל נזק. מדובר בעבירה בצוותא כאשר השניים האחרים לא נעצרו ולא הועמדו לדין. מתחם העונש ההולם הוא החל במספר חודשי עבודות שירות ועד ל-12 חודשי מאסר. העונש ההולם הוא 6 חודשי עבודות שירות. אם בית המשפט לא יקבל את עמדת ההגנה לעניין מתחם העונש, תעתור ההגנה לחריגה ממתחם העונש משיקולי שיקום. מדובר בנאשם שלאורך כל הדרך הוכיח שהוא ראוי לטיפול ולשיקום ואשר עשה ככל יכולתו כדי להשתקם. יש

לתת את הדעת לדוח ועדת דורנר שלפיו ענישה בעבודות שירות מספקת תועלת רבה יותר ממאסר של ממש. מדובר בצעיר כבן 26, נעדר כל עבר פלילי, שאינו מאופיין בקווי אישיות עברייניים, נטל אחריות מלאה על מעשיו, הביע חרטה עמוקה וההליך המשפטי היווה עבורו גורם מרתיע ומציב גבול. קיים חשש שהטלת עונש מאסר בפועל תקטע את הרצף ואת הדרך השיקומית שעבר.

7. הנאשם עצמו טען שהוא נמצא בדרך שיקומית, מבין שמתקדם לאט, והוא לא יאכזב את בית המשפט ואת בני משפחתו שעמדו לצדו בכל התקופה. זו הטעות הראשונה והאחרונה שלו. כל גזר דין שיינתן לו יהיה מקובל עליו.

דין - קביעת מתחם העונש ההולם

8. כתב האישום מתאר אירוע אחד, ומכאן שיש לקבוע בגינו **מתחם עונש הולם אחד**.

9. במקרה דנן, **הערכים החברתיים** אשר נפגעו הם הגנה על שלום הציבור והגנה על זכות הקניין. עבירת ההצתה פוגעת אף בתחושת הביטחון של הציבור ויש בה כדי להטיל מורא ופחד. על חומרתה של עבירת ההצתה, ובפרט בשל פוטנציאל הפגיעה שבה, ניתן ללמוד אף מהעונש המרבי שקבע המחוקק לצידה העומד על 15 שנות מאסר. בית המשפט העליון עמד לא אחת על חומרת מעשה ההצתה והסכנה הגלומה בו, כדלקמן: "בתי המשפט חזרו והדגישו את חומרתה היתרה של עבירת ההצתה, גם כשהיא מתייחסת לרכוש בלבד, בין היתר בשל הפוטנציאל לגרימת נזק לגוף, בבחינת אוי לגפרור שהצית להבה, שסופה ואחריתה מי ישרונה..." (ע"פ 1727/14 מימון נ' **מדינת ישראל** [6.1.15]).

על חומרת עבירת ההצתה עמד בית המשפט העליון בע"פ 1414/15 **מדינת ישראל נ' פדר** (15.4.15):

"עבירת ההצתה היא מהחמורות שבספר החוקים וזאת לאור הפוטנציאל ההרסני הטמון בה נוכח הסכנה הגלומה במעשה לגופו ולרכושו של אדם. בית משפט זה עמד, לא אחת, על חומרתה היתרה של העבירה שראשיתה ידוע אך כיצד תתפשט ומה יהיה היקפה, אין איש יודע, שכן מנהגה של האש להתפשט ללא שליטה, תוך שהיא זורה הרס רב בדרכה... בהתאמה לכך, גישתו העקבית של בית משפט זה באשר לרמת הענישה בעבירות ההצתה היא כי, ככלל, יש להתייחס בחומרה לעבירה זו ולהשית עונשי מאסר לריצוי בפועל על מבצעי העבירה באופן שיבטא את שיקולי הגמול והרתעת הרבים יחדיו".

עם זאת, בית המשפט העליון קבע בפסיקתו כי קיימת הבחנה בין מקרים שונים של עבירות הצתה בהתאם לנסיבותיהם. כך תוארו הדברים בעניין פדר לעיל:

"אף על פי כן, מעיון בפסיקה עולה כי טווחי הענישה שנקבעו בפועל בעבירות הצתה לסוגיהן אינם אחידים, הואיל ובמסגרת שיקולי הענישה על בית המשפט לתת דעתו, בין היתר, לתוצאות המעשה, לפוטנציאל הסיכון לחיי אדם ולרכוש הגלום במעשה ההצתה, לתכנון המוקדם ולעברו הפלילי של מבצע העבירה במקרה הקונקרטי... אולם, נראה כי במהלך השנים האחרונות מסתמנת מגמת החמרה מסוימת ברמת הענישה ובית משפט זה אף הביע דעתו לאחרונה בדבר הצורך בהחמרה שכזו לאור השיקולים שהוזכרו מעלה... יחד עם זאת, בנסיבות מיוחדות מצא בית המשפט להשית עונשים קלים יותר ממדיניות הענישה הנהוגה. זאת, מאחר וקיימת הבחנה בין הצתה אחת לאחרת ולא מן הנמנע שהעונשים שיושטו בגין אותה עבירה יהיו שונים בהתאם לשונות נסיבות ביצוע העבירה ומבצעה".

10. בחינת **מידת הפגיעה בערך המוגן** יש להבחין מדרגי ביניים של חומרה בעבירת ההצתה, תוך הבחנה בין הצתה של נכס בנסיבות שאין לחשוש כי ההצתה תתפשט לרכוש אחר; הצתה של נכס שעלולה להתפשט ולפגוע ברכוש אחר; הצתה של נכס שיש בה פוטנציאל לפגיעה בגוף ובנפש; הצתה של נכס בנוכחותו הקרובה והמיידית של אדם, באופן שמגביר את פוטנציאל הפגיעה בגוף ובנפש; הצתה שגרמה בפועל לפגיעה בגוף ובנפש על אף שהמצית לא התכוון לכך; והצתה בכוונה לפגוע בגוף ובנפש. מובן כי בתוך מדרגי ביניים אלה יש להבחין בין נסיבות שונות לחומרה או לקולה, כמו ערך הרכוש שהוצת או מספר האנשים שעמדו בסיכון של פגיעה (ע"פ 4036/13 **אמארה נ' מדינת ישראל** (5.10.14)).

בנסיבות המקרה דנן, הפגיעה בערך המוגן היא **ברף בינוני**. מדובר בהשלכת חמישה בקבוקי תבערה לעבר בית, בשעת יום, כקיים סיכון שאנשים יהיו בבית, בנסיבות שבהן קיים חשש שהאש תתפשט ותפגע ברכוש אחר ואף תוביל לפגיעה בגוף. לא הייתה כוונה לפגוע בגוף או בנפש והנזק שנגרם היה נזק קל לרכוש בלבד.

11. במסגרת ה**נסיבות הקשורות בביצוע העבירה** (סעיף 40 ט' לחוק), יש לתת את הדעת לכך שמדובר בעבירה שקדמו לה תכנון והכנה. הנאשם חבר לאחרים לשם הצתת בית משפחה ולשם כך הצטייד בבקבוקי תעברה. הנאשם השליך שניים מתוך חמישה בקבוקי התבערה ומכאן שחלקו בעבירה הוא משמעותי. הנזק שהיה עלול להיגרם מביצוע העבירה הוא משמעותי נוכח העובדה שההצתה בוצעה כלפי בית מגורים, בשעת יום, אז צפויים היו להימצא אנשים בבית. עלול היה להיגרם נזק רב לרכוש ואף להתפשטות האש תוך יצירת סיכון לפגיעה בגוף. בסופו של דבר, הנזק שנגרם מביצוע העבירה הוא קל, ולרכוש בלבד, בדמות סימני פיח על הקיר החיצוני בבית בקומה העליונה, סימני פיח על רכב שחנה בחניית הבית, סימני פיח בחצר הבית ונזק וסימני פיח לדלת המרפסת בקומה הראשונה. הנאשם ביצע את העבירה על רקע קשריו עם גורמים עברייניים, צורך בריגוש ורצון לקדם מעמדו בעולם העברייני.

נתתי דעתי לקביעת בית המשפט העליון כי לנוכח חומרת עבירת ההצתה, ככלל ראוי להטיל בגינה עונש של מאסר בפועל, אף אם לא נגרם נזק רחב לרכוש או לגוף (ע"פ 8435/17 **נפתלי נ' מדינת ישראל** [7.4.19]). עם זאת, משרעת הענישה בעבירת ההצתה רחבה מאוד בהתאם למידת החומרה, לסוג ומהות הרכוש שהוצת ולפוטנציאל הנזק שנשקף.

12. בחינת **מדיניות הענישה הנוהגת** מעלה כי במקרים דומים הוטלו על נאשמים עונשים במנעד רחב כמפורט להלן:

א. בע"פ 2802/15 **אסמעיל נ' מדינת ישראל** (26.11.15), דחה בית המשפט העליון ערעורו של נאשם אשר הורשע לאחר שמיעת הוכחות, בעבירת הצתה. הנאשם ואחרים הגיעו לבית המתלונן כשהם מצוידים בבקבוק שהכיל חומר דליק, האחר שפך את החומר הדליק על קורות עץ שחיפו את קיר הבית והנאשם הצית באמצעות מצית את קורות העץ. המתלונן ושכנו הצליחו לכבות את האש והשריפה גרמה לנזק מצומצם. הנאשם צעיר לא עבר פלילי. בית המשפט המחוזי השית על הנאשם עונש של **28 חודשי מאסר בפועל** לצד עונשים נלווים.

ב. בע"פ 8125/15 **פרוקופנקו נ' מדינת ישראל** (19.4.16), דחה בית המשפט העליון ערעורו של נאשם אשר הורשע לאחר שמיעת הוכחות, בעבירות הצתה (לפי סעיף 448 סיפא, בשונה מעניינו) ובאיומים. הנאשם הגיע לדירת המתלוננת, כשהוא מצויד בניירות, קרטונים ומצית, הצמיד את הניירות והקרטונים לדלת הדירה והצית אותם. כתוצאה ממעשיו נגרם נזק לחלקה התחתון של הדלת ועשן

חדר לדירה. לנאשם עבר פלילי ישן. בית המשפט המחוזי קבע **מתחם עונש הנע בין 12 ל-36 חודשי מאסר בפועל** והשית על הנאשם עונש של **22 חודשי מאסר בפועל** לצד ענישה נלווית.

ג. בע"פ 7139/13 **צקול נ' מדינת ישראל** (23.1.14), קיבל בית המשפט את ערעורו של נאשם אשר הורשע בעבירת הצתה. הנאשם שכר חדר בבית בו מתגוררים דיירים נוספים. הנאשם הצית את החדר ולאחר מכן ברח. כתוצאה מכך נשרף החדר כליל. בית המשפט העליון נתן משקל לכך שהנאשם היה שרוי במצב נפשי קשה בעת ביצוע העבירה, ולכך שהנזקים היו מתונים. הנאשם שלח אש רק לאחר שהבחין כי דיירי המבנה נמצאים מחוץ לבית, ואף דחה ניסיונות לחלצו. **בית המשפט העליון קבע מתחם שבין 12 ל-36 חודשי מאסר**, והעמיד את עונשו על **18 חודשי מאסר בפועל** (21 חודשים כולל הפעלת מאסר על תנאי).

ד. בע"פ 8659/13 **אלמליח נ' מדינת ישראל** (14.5.14), נדחה ערעורו של נאשם אשר הורשע על פי הודאתו בעבירת הצתה. הנאשם אשר פוטר מעבודתו בנגריה החליט להצית אותה. לשם כך הגיע למקום ושפך חומר דליק על מפתן הדלת ואז הצית נייר ודחף אותו לתוך הנגרייה. עובר אורח שחלף במקום כיבה את האש. הנאשם בעל עבר פלילי והתמכרות לסמים. **נקבע מתחם שבין 15 ל-30 חודשי מאסר בפועל**. הנאשם השתלב בהליך טיפולי משמעותי ושירות המבחן המליץ על הימנעות מהטלת עונש מאסר והטלת של"צ וצו מבחן. **נידון ל-18 חודשי מאסר בפועל**.

ה. בע"פ 6204/13 **סופר נ' מדינת ישראל** (28.1.14), נדחה ערעורו של נאשם אשר הורשע בעבירת הצתה. הנאשם הכין בקבוק תבערה והשליך אותו לעבר ביתו של המתלונן (על רקע גזעני). הבקבוק פגע בחלקה התחתון של הגדר, התפוצץ והצית חלק מהברזנט. דיירי הבית כיבו את השריפה. **נקבע מתחם ענישה בין 12 ל-36 חודשי מאסר בפועל**. הנאשם **נידון ל-12 חודשי מאסר בפועל**.

ו. בע"פ 5095/17 **אנגור נ' מדינת ישראל** (19.7.18), קיבל בית המשפט העליון ערעורו של נאשם אשר הורשע על פי הודאתו בעבירת הצתה. הנאשם הגיע לבית אמה של בת זוגו שם שהתה בת הזוג, ושילח אש בדלת הכניסה לדירה בכוונה להציתה. כתוצאה ממעשיו נגרם נזק לדלת הדירה ולשטיח שהיה בסמוך לדלת. בית המשפט המחוזי קבע **מתחם עונש הנע בין שנתיים ל-4 שנות מאסר**, חרג ממתחם העונש משיקולי שיקום והשית על הנאשם עונש של 18 חודשי מאסר בפועל. בית המשפט העליון קבע שלנוכח ההליך השיקומי המרשים שעבר הנאשם, ובהמלצת שירות המבחן, יש להקל באופן משמעותי בעונשו של הנאשם והעמיד את עונשו על **6 חודשי מאסר בעבודות שירות**.

ז. בת"פ (מח' ב"ש) 46432-12-12 **מדינת ישראל נ' פלוני** (15.7.13), הורשע על פי הודאתו נאשם בעבירת הצתה. הנאשם החליט להצית את החנות ממנה פוטר, הוא הצטייד בבקבוק של חומר דליק, ניגש לחנות, הצית את הבקבוק, הניחו בסמוך לדלת הזכוכית של החנות ועזב. אש פרצה בחזית החנות, שכובתה על ידי שוטרים שעברו במקרה. הנזק שנגרם כלל סימני חריכה על הבד המכסה את מדף הסחורה. הנאשם צעיר, בעל עבר פלילי, **נידון ל-20 חודשי מאסר בפועל** והפעלת התנאי (סה"כ 24 חודשי מאסר).

ח. בת"פ (מח' מרכז-לוד) 40148-09-15 **מדינת ישראל נ' חסנין** (6.6.16), הורשע נאשם, לאחר שמיעת ראיות, בעבירת הצתה. הנאשם הגיע בשעת לילה לקרבת בית עסק, הניח שם ערימות קרטון, הצית אותן ועזב את המקום. השריפה כובתה על-ידי כוחות כיבוי. כתוצאה מהשריפה נגרמו סימני ליבון על התריס וסימני פיח על החזית. בית המשפט קבע **מתחם שבין 9 ל-24 חודשי מאסר**. נאשם בעל

עבר פלילי מכביד. **נידון ל-17 חודשי מאסר בפועל** (וכן הופעל מאסר על תנאי, סה"כ 20 חודשים).

ט. בת"פ 32741-08-18 **מדינת ישראל נ' זיתאוי** (1.12.19), הורשע נאשם על פי הודאתו בעבירת הצתה. הנאשם הצית שתי ערימות בגדים בדירה בה מתקיימים שיפוצים ולא גרים בה, הממוקמת בבניין של בני משפחתו, על רקע סכסוך משפחתי. הנאשם צילם את האש שאחזה בבגדים ושלה את התמונות לאחיו וכן הודיע לדודו על השריפה. בני המשפחה כיבו את האש ונזק שנגרם ממעשיו של הנאשם כלל נזקי פיח וחום במספר מוקדים בדירה. בית המשפט קבע **מתחם עונש הנע בין שנה ל-3 שנות מאסר**. הנאשם ללא עבר פלילי. בית המשפט החליט לחרוג ממתחם העונש משיקולי שיקום והשית על הנאשם עונש של **7 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות** לצד צו מבחן וענישה נלווית.

י. בת"פ (מח' מרכז-לוד) 9115-10-16 **מדינת ישראל נ' נוימן** (3.5.18), הורשע נאשם על פי הודאתו בעבירה של הצתה. הנאשם הגיע למסעדה בשעת לילה, מילא דלק בבקבוק, הלך לחלקו האחורי של המקום, שפך את הדלק מהבקבוק על המדרכה ועל תריס הגלילה, והדליק אותו עם מצית. נגרמו סימנים שחורים על הרצפה, ועל קיר העסק ותריס הגלילה. **נקבע מתחם שבין 12 ל-36 חודשי מאסר בפועל**, ובית המשפט חרג מהמתחם, וגזר על הנאשם **6 חודשי עבודות שירות**.

13. בהתאם לתיקון 113 לחוק העונשין (סעיף 40 יג'), אני קובע כי **מתחם העונש ההולם הוא החל מ-14 ועד ל-38 חודשי מאסר בפועל**.

חריגה מהמתחם משיקולי שיקום

14. כידוע, בית המשפט רשאי לחרוג לקולה ממתחם העונש ההולם משיקולי שיקום. בית המשפט העליון נדרש בהרחבה לשאלה באילו מקרים יש לחרוג ממתחם העונש ההולם משיקולי שיקום בע"פ 6637/17 **קרנדל נ' מדינת ישראל** (18.4.18). כך קבעה כב' השופטת דפנה ברק ארז בדעת הרוב:

"באילו נסיבות יכיר בית המשפט בקיומו של סיכוי של ממש לשיקום באופן שיצדיק חריגה ממתחם העונש? עד כה לא ניתנה בפסיקה תשובה מחייבת וכוללת לשאלה זו, ומטבע הדברים יש להתחשב בכל מקרה על נסיבותיו... במקרים קודמים שבהם נדרש בית המשפט להעריך את סיכויי השיקום במסגרת סעיף 40 לחוק העונשין הובאו בחשבון, בין היתר, השיקולים המרכזיים הבאים: **המוטיבציה שהפגין האדם שהורשע להשתקם; הליך של גמילה מהתמכרות שהוא עובר; השתלבות מוצלחת בהליכים טיפוליים שונים; אינדיקציות לשינוי עמוק בהתנהגות ובדרך החשיבה; הבעת חרטה כנה על המעשים והפגנת אמפתיה כלפי נפגעי העבירה...** חשוב להבהיר: אין מדובר ברשימה ממצה של שיקולים, והתקיימותו של שיקול זה או אחר אינה מצדיקה בהכרח חריגה ממתחם העונש משיקולי שיקום... עם זאת, ומבלי לקבוע מסמרות, ניתן לציין **ששילוב בין שינוי מהותי בהתייחסות הרגשית לאירוע העבירה המתבטא בנטילת אחריות, כפרה והבעת אמפתיה לנפגעי העבירה לבין אינדיקציות אובייקטיביות לקיומו של תהליך שיקומי-טיפול מוצלח וחזרה לדרך הישר, עשוי להצביע על "סיכוי של ממש לשיקום"** כלשונו של סעיף 40ד(א). דברים אלה זוכים למשנה חיזוק מקום בו מדובר באדם צעיר נעדר עבר פלילי".

15. יישום המבחנים האמורים לנסיבות המקרה דנן מעלה כי אכן קיים סיכוי של ממש שהנאשם ישתקם ורמת הסיכון להישנות ביצוע עבירות פחתה באופן ניכר בעקבות כך. כידוע, סעיף 40 ד' בחוק העונשין,

אינו דורש בהכרח קביעה שהנאשם "השתקם", אלא די בכך ש"יש סיכוי של ממש שישתקם", כדי לחרוג ממתחם העונש ההולם. במקרה דנן, כפי שעולה מתסקירי שירות המבחן, מדובר בנאשם שתפקד במסגרות חיו לאורך השנים, ואולם בשנים האחרונות החל בתהליך הדרדרות כשחבר לחברה שולית גם בקרב בני משפחתו, ובחודשים שקדמו לביצוע העבירה הפסיק לעבוד בשל פציעה, ומעורבותו השולית העמיקה. כבר בשלב פיקוח המעצר, הנאשם שולב בטיפול קבוצתי בשירות המבחן, שיתף פעולה כנדרש והביע רצון להמשיך טיפול לצורך בחינת ההידרדרות מצבו ובחירותיו הבעייתיות. בהמשך הנאשם שולב בקבוצה טיפולית לצעירים שמטרתה התמודדות עם מצבי סיכון, פיתוח דפוסי התמודדות נורמטיביים ורכישת מיומנויות וכישורי חיים שיש בהם להביא להפחתת הסיכון לביצוע עבירות נוספות. שירות המבחן תיאר שיתוף פעולה של הנאשם בטיפול, כשהוא נוטל חלק פעיל ודומיננטי בקבוצה, משתף בתכנים שקשורים בבסיס התנהגותו האלימה, קשריו השוליים, התנהלותו השולית וצרכיו הרגשיים שהובילו לבחירותיו הכושלות. כמו כן הנאשם מביע מוטיבציה גבוהה לעריכת שינוי והבנה לצורך בטיפול לשם כך. שירות המבחן התרשם שהנאשם הוא משתתף משמעותי בקבוצה, מדגיש את מחויבותו לשינוי ומבטא עמדות שקולות ובוגרות בקבוצה. הנאשם מגלה אמפתיה לנפגע העבירה. עדיין נדרשת עבודה טיפולית לשם רכישת כלים לשיפור השליטה העצמית ופתרון קונפליקטים, כשהנאשם עדיין מגלה עמדות התומכות בפתרונות אלימים בסיטואציות מסוימות.

הנאשם ביטא נכונות להיפגש עם נפגע העבירה ולפצות אותו, ונושא זה יישקל בהמשך על-ידי שירות המבחן. הערכת הסיכון של שירות המבחן הצביע על הפחתה ברמת הסיכון להישנות התנהגות אלימה והיא מוערכת כיום כנמוכה, ואם תתרחש תוצאותיה צפויות להיות ברמה בינונית. הנאשם נמצא בהליך טיפולי ממושך, אשר החל בקבוצה לעצורי בית ונמשך עד לקבוצה הנוכחית. לאור שיתוף הפעולה של הנאשם בהליך הטיפולי, המליץ שירות המבחן להטיל על הנאשם עונש מאסר שירוצה בעבודות שירות וצו מבחן למשך שנה וחצי, אשר בכך, להערכת שירות המבחן, יהיה כדי להפחית את הסיכון במצבו.

בנסיבות אלה, על פי הוראות סעיף 40 ד' בחוק, המסקנה היא שיש סיכוי של ממש שהנאשם ישתקם, באופן אשר מצדיק חריגה ממתחם העונש ההולם, ואף המאשימה מסכימה לכך.

16. משנקבע כי קיימת הצדקה לחריגה לקולה ממתחם העונש ההולם, יש להמשיך ולבחון האם יש לגזור על הנאשם עונש "על פי שיקולי שיקומו" בלבד כלשון סעיף 40 ד' בחוק, קרי: להטיל על הנאשם עונש מאסר לריצוי בדרך של עבודות השירות, מתוך הכרה בכך ששיקומו של הנאשם מהווה אף אינטרס ציבורי, או שמא יש לאזן בין שיקול השיקום ליתר שיקולי הענישה - לרבות שיקולי ההלימה וההרתעה - באופן שיוטל על הנאשם עונש מאסר בפועל, לריצוי מאחורי סורג ובריח, שהוא נמוך מהרף התחתון של המתחם.

לאור האמור לעיל, יש לקבוע את מידת החריגה מהרף התחתון של מתחם העונש אשר במקרה זה נקבע על 14 חודשי מאסר בפועל. בשקלול הנסיבות במקרה דנן, תוך מתן משקל לשיקולי ההלימה וההרתעה מחד גיסא, ולאינטרס השיקומי מאידך גיסא ובשים לב לעתירת המאשימה לעונש של 12 חודשי מאסר בפועל, סבורני כי יש לחרוג ממתחם העונש ההולם לקולה באופן ממשי, ולהטיל עליו עונש מאסר שירוצה בעבודות שירות ברף המרבי. ההליך השיקומי שעבר הנאשם הוא אכן ממשי והביא להפחתה ברמת הסיכון להישנות התנהגות אלימה, אף שנדרש המשך ההליך הטיפולי משהנאשם עדיין מחזיק בעמדות בעייתיות ביחס לאלימות, כפי שפורט בתסקיר המסכם. סביר להניח כי המשך הטיפול שאותו עובר הנאשם בנושא דפוסי השוליים והאלימים ורכישת כלים וכישורים להתמודדות מקדמת, יוביל לשיקומו ולהפחתה נוספת של הסיכון לביצוע עבירות נוספות.

17. בגזירת העונש המתאים לנאשם יש להתחשב **בנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה** (סעיף 40 י"א). במסגרת זו מן הראוי לתת את הדעת לכך שמדובר באדם כבן 26, אשר לאורך השנים התנהל באופן תקין במסגרות חיו. בשנים האחרונות החלה הדרדרות במצבו והוא התערה בחברה שולית ובחודשים האחרונים עת היה חסר מעש, ומעורבותו השולית העמיקה. הנאשם נעדר עבר פלילי. מובן כי עונש מאסר בכליאה יקשה על הנאשם בהיותו מאסר ראשון, ואף עלול להוביל להתדרדרות במצבו ולירידה לטמיון של ההליך השיקומי שעבר. הנאשם הודה ונטל אחריות מלאה למעשיו. כבר בשלב פיקוח המעצר השתלב בטיפול שירות המבחן, שיתף פעולה, הביע מוטיבציה לעריכת שינוי והכיר בצורך בטיפול משמעותי. הנאשם שולב בהמשך בקבוצה טיפולית לצעירים עוברי חוק, שיתף בתכנים משמעותיים הקשורים בבסיס מעורבותו השולית ומצבי הסיכון עבורו ואף חלה הפחתה ברמת הסיכון להישנות התנהגות אלימה בעתיד. הנאשם הביע נכונות לפצות את המתלונן בגין הנזק שהסב לו, והביע נכונות לשאת בכל עונש שיוטל עליו.

18. המאשימה הסכימה כי יש מקום לחרוג ממתחם העונש משיקולי שיקום ועתרה להשית על הנאשם עונש של 12 חודשי מאסר בפועל. בעניין זה יש לתת את הדעת לתיקון 133 לחוק העונשין אשר מאפשר כיום להטיל עונש של תשעה חודשי עבודות שירות. בכך אימץ המחוקק את מסקנות דוח הוועדה הציבורית לבחינת מדיניות הענישה והטיפול בעבריינים בראשות כב' השופטת דליה דורנר (2015) (להלן: "**דוח ועדת דורנר**"). דוח ועדת דורנר מצא כי שיקום בקהילה באמצעות ענישה של עבודות שירות וצווי מבחן צפוי להפיק תוצאות טובות יותר מאשר שימוש נרחב יותר במאסרים בפועל. עוד קבע דוח ועדת דורנר כי שימוש יעיל במאסר ככלי למניעת עבירות חייב להבחין בין עבריינים שצפויים לחזור ולבצע עבירות לבין אלו שלא, וכי יש להתחשב באפקט הקרמינוגני של המאסר, דהיינו בכך שהמאסר מעודד נטייה לעבריינות ומגדיל את הסיכוי שאסיר יבצע עבירות עם שחרורו. כאמור לעיל, המחוקק, במסגרת תיקון 133 לחוק העונשין, אימץ את מסקנות דוח ועדת דורנר לפיהן יש להרחיב את השימוש בענישה בקהילה כתחליף לעונשי מאסר קצרים, תוך שמירה על עקרון ההלימה בין חומרת העבירה לעונש הקהילתי שיוטל על העבריין (ראו דברי ההסבר להצעת חוק העונשין [נשיאת מאסר בעבודות שירות - הוראת שעה], תשע"ז-2016, ה"ח הממשלה 1091 [14.11.16]). עוד נקבע בדברי ההסבר כי תיקון החוק צפוי להביא לצמצום השימוש במאסרים במקרים שבהם המאסר אינו הכרחי לצורך הגבלת יכולתו של העבריין לביצוע עבירות וכן לגבי עבריינים שהמסוכנות שלהם לחברה אינה גבוהה. גישה זו אף עולה בקנה אחד עם קביעות בית המשפט העליון בנוגע לשטח המחייב לאסיר, כפי שנקבעו בבג"צ 1892/14 **האגודה לזכויות האזרחי בישראל נ' השר לביטחון פנים** (13.6.17), אשר בעקבותיו אף תוקנה התוספת לפקודת בתי הסוהר בנוגע לניכוי המנהלי מהמאסר. גישה זו אף עולה בקנה אחד עם הנחית פרקליט המדינה מס' 9.14.1 בנושא "מדיניות התביעה בעניין הטלת עונש מאסר בעבודות שירות לתקופה העולה על שישה חודשים" (מיום 26.3.19) אשר מאמצת את מסקנות דוח ועדת דורנר בנושא זה (פסקה 9(ג) להנחיה).

בהקשר זה יש לתת את הדעת לכך שהנאשם שהה במעצר במשך קרוב לארבעה חודשים, מיום 26.6.18 ועד ליום 21.10.18, ומכאן שהטלת עונש של שנת מאסר בפועל כעיתירת המאשימה, תותיר לנאשם תקופת מאסר קצרה בלבד לנשיאה בפועל. לעומת זאת, עונש של עבודות שירות לתקופה של תשעה חודשים, אשר ממנו לא תנוכה תקופת המעצר, יוביל לתוצאה מאוזנת וראויה.

19. באיזון בין השיקולים השונים, סבורני כי יש לגזור על הנאשם עונש של מאסר שירוצה בעבודות שירות לתקופה המרבית, ופיצוי למתלונן בגין הנזק והסבל שנגרמו לו. כמו כן יש להשית על הנאשם צו מבחן למשך שנה וחצי לשם המשך השתתפותו בטיפול הקבוצתי.

סוף דבר

20. **אשר על-כן, הנני גוזר על הנאשם את העונשים הבאים:**

- א. **9 חודשי מאסר שירוצה בעבודות שירות.** עבודות השירות תבוצענה בהתאם להמלצת הממונה. תחילת עבודות השירות בתאריך 18.3.20.
- ב. 9 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור הנאשם במשך 3 שנים מהיום עבירת הצתה.
- ג. פיצוי בסך 6,000 ₪ למתלונן. הפיצוי יופקד במזכירות בית המשפט בשישה תשלומים חודשיים שווים ורצופים, החל מיום 1.6.20, ויועבר למתלונן על פי פרטים שתמסור המאשימה.
- ד. צו מבחן למשך 18 חודשים. מובהר בזאת לנאשם כי אם לא ימלא את צו המבחן כנדרש, ניתן יהיה להפקיעו ולשוב ולגזור את דינו.

מזכירות בית המשפט תמציא העתק גזר דין לשירות המבחן ולממונה על עבודות השירות.

זכות ערעור לבית-המשפט העליון תוך 45 ימים.

ניתן היום, ט' שבט תש"פ, 4 פברואר 2020, בהעדר הצדדים.